

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра міжнародних економічних відносин

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	Глобальні проблеми та безпека людського розвитку
Викладач	Бабець Ірина Георгіївна доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин
Контактний телефон	+38(050) 059-97-34
Е-mail:	irina.babets@ukr.net
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, форма контролю: екзамен. Загальна кількість кредитів – 8, годин – 240, у т.ч. лекції – 42 годин, практичні заняття – 42 годин, самостійна робота – 126 години. Формат: очний (offline / facetoface) / дистанційний (online). Мова викладання: українська. Рік викладання – 2022.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відео конференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, Messenger, Telegram за домовленістю.
Пререквізити	Особливі вимоги відсутні

1. Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Глобальні проблеми та безпека людського розвитку» є формування у студентів розуміння сутності глобальних проблем людства як наслідків неефективного господарювання та перерозподілу благ в суспільстві, а також загроз людському розвитку, що виникають внаслідок загострення суперечностей між інтересами локальних, регіональних та глобальних суб'єктів.

Завдання вивчення дисципліни є вивчення особливостей історичного розвитку та сутності глобальних проблем людства; визначення геопросторової специфіки прояву головних глобальних проблем людства: збереження миру, демографічної, сировинної, енергетичної, продовольчої, екологічної, тощо; ознайомлення із рейтингами країн за індексами: суспільного здоров'я, людського розвитку, тероризму, сталого розвитку, глобалізації; висвітлення сучасних глобальних та регіональних аспектів загострення глобальних проблем

людства, а також їхнього впливу на економічну, соціальну, екологічну складові національної безпеки України.

2. Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни здобувач повинен:

знати:

трактування категорій глобальних проблем людства: глобальний, глобальні проблеми, глобалістика, геоглобалістика, глобалізація, глобалізм, глобальне моделювання, геопросторова організація глобальних проблем людства тощо;

- наукові підходи до класифікації глобальних проблем;
- предметне поле дослідження глобальних проблем людства та особливості історичних етапів їхнього розвитку, світові центри досліджень глобальних проблем людства та провідних учених сьогодення;
- суспільно-географічні аспекти проблеми збереження миру, ступінь впливу різних чинників на збереження миру та методику розрахунку глобального індексу миру;
- місце глобальної демографічної проблеми в системі глобальних проблем людства, її взаємозв'язок і взаємозалежність з іншими глобальними проблемами та особливості демографічної політики й систему заходів гарантування демографічної безпеки на макрорегіональному та глобальному рівнях;
- вплив науково-технічного прогресу на здоров'я людини та сферу охорони здоров'я, програми ВООЗ із: захисту та поліпшення здоров'я населення країн світу, боротьби з хворобами цивілізації, боротьби з ВІЛ/СНІДом тощо;
- індикатори вимірювання рівня людського розвитку в світі, особливості геопросторової організації проблеми бідності у світі;
- загрози, пов'язані з поширенням наркоманії та злочинності, особливо організованої, у світі;
- забезпеченість країн та макрорегіонів світу головними видами непаливних мінеральних ресурсів, вплив сировинного чинника на політичну нестабільність та виникнення й перебіг збройних конфліктів у країнах і макрорегіонах;
- забезпеченість енергетичними ресурсами на глобальному та макрорегіональному рівнях, розроблені Міжнародним енергетичним агентством Сценарії розвитку світової енергетики;
- геопросторову організацію сталого розвитку у країнах світу, міжнародні організації, які досліджують глобальні екологічні зміни у світі;
- характерні особливості міжнародного поділу праці та його роль у формуванні нерівномірності економічного розвитку країн як джерела геополітичних суперечностей і загроз національній безпеці країн;

ВМІТИ:

- аналізувати зміст понять «глобальні проблеми», «міжнародна безпека», «національна безпека», «безпека людського розвитку»;
- класифікувати глобальні проблеми за різними ознаками та визначати відповідні загрози безпеці людського розвитку, спричинені цими проблемами;
- пояснювати ключові ідеї концепцій глобалізацій та сценаріїв цивілізаційного розвитку людства;
- аналізувати роль ООН та інших міжнародних урядових і неурядових інституцій, окремих персоналій у процесі подолання глобальних проблем та зниження загроз людському розвитку;
- розробляти типологію країн за індексами глобалізації, глобальної конкурентоспроможності, екологічної ефективності, ефективності енергетичних систем та іншими показниками;
- ідентифікувати та характеризувати загрози, спричинені глобалізацією;
- оцінювати рівень забезпеченості та внутрішнього споживання головних видів непаливних мінеральних ресурсів у країнах та макрорегіонах світу;
- обґрунтовувати актуальність глобальної проблеми голоду та переїдання на початку ХХІ ст., аналізувати роль ООН та інших міжнародних інституцій у подоланні проблеми голоду та переїдання;
- порівнювати особливості геопросторової організації країн за комбінацією та перебігом екологічних проблем;
- аналізувати взаємозв'язок глобальних проблем та чинників сталого розвитку країн за економічною, соціальною та екологічною складовими та виявляти відповідні загрози міжнародній та національній безпеці в цих сферах;
- визначати глобальні проблеми, зумовлені асиметрією економічного розвитку країн внаслідок нерівномірного залучення до міжнародного поділу праці, та оцінювати вплив зовнішньоекономічних чинників на рівень національної безпеки держави в умовах геополітичних трансформацій.

набути соціальних навичок (soft-skills):

- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал, взаємодіяти в проектній діяльності;
- вчитися керувати людьми, проводити аналіз своєї діяльності;

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральнотехнічному національному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про організацію вивчення вибіркового навчального дисциплін та формування індивідуального навчального плану ЗВО; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Феномен глобалізації та методологія глобалістики.

Тема 2. Глобалізація та цивілізаційні виміри безпеки людського розвитку.

Тема 3. Міжнародна та національна безпека в процесі глобальних трансформацій.

Тема 4. Сучасні концепції міжнародної економічної безпеки.

Тема 5. Глобальні проблеми сучасності та загрози міжнародній економічній безпеці.

Тема 6. Глобальні диспропорції людського розвитку як джерело сучасних конфліктів.

Тема 7. Концепція сталого розвитку суспільства як засіб вирішення глобальних проблем сучасності.

Тема 8. Система індикаторів сталого розвитку як спосіб оцінки прояву глобальних проблем.

Тема 9. Забезпечення безпеки економічного розвитку в рамках міжнародного поділу праці та світової торгівлі.

Тема 10. Глобальна проблема використання ресурсів та соціально-економічний розвиток країн

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою, у тому числі: перший рубіжний контроль – 30 балів, другий рубіжний контроль – 30 балів, 40 балів екзамен.

Семестровий екзамен полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, семінарських та практичних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною шкалою ЄКТС результатів навчання.

6. Рекомендована література

Основна

1. Білорус О.Г., Лук'яненко Д.Г. та ін. Глобалізація і безпека розвитку: монографія / НАН України; Інститут світової економіки і міжнародних відносин; Київський національний економічний ун-т. К., 2009. 734 с.

2. Буравльов Є. П. Глобалізація: проблеми безпеки / Рада національної безпеки і оборони України; Інститут проблем національної безпеки. К. : Ін-т проблем нац. безпеки, 2007. 160 с.

3. Глобальна економіка: підручник / за ред. Д. Антонюка, І. Бабець, А. Мокія. Запоріжжя: ФОП Мокшанов В.В., 2017. 612 с.

4. Глобальна та національна безпека : підручник / [В.І. Абрамов ... [та ін.] ; за загальною редакцією Г.П. Ситника ; Національна академія державного

управління при Президентові України, Громадська організація "Академія національної безпеки". Київ : НАДУ, 2016. 781 с.

5. Зеркалов Д. В. Проблеми екології сталого розвитку: Монографія. К.: Основа, 2013. 430 с.

6. Книш М.М., Котик Л.І. Глобальні проблеми людства: навч. посібник. Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2015. 330 с.

Додаткова

1. Бабець І.Г. Міжнародна економічна безпека: проблеми методології дослідження // Україна в умовах трансформації міжнародної системи безпеки: матер. міжнарод. наук.-практ. конфер (Львів, 19 травня 2016 р.) / Упор. Мальський Р.З., Кучик О.С., Вовк Р.В. Львів: Факультет міжнародних відносин ЛНУ ім. І.Франка, 2016. 118 с., С. 85-88.

2. Babets I., Mytsenko I., Sokolovska O. Assessment of Threats to Energy Security of Ukraine in the Conditions of Geopolitical Challenges. Vision 2025: Education Excellence and Management Innovations through Sustainable Economic Competitive Advantage. Proceedings of the 34-th IBIMA Conf. 13–14 Nov. 2019. Editor: Khalid S. Soliman. Madrid, Spain. P. 9283-9294.

3. Бабець І., Руда О. Вплив нелегальної імміграції на економічну безпеку Німеччини. Соціально-правові студії. 2018. Випуск 2. С. 140-147.

4. Зварич І., Зварич Р. Аналіз ресурсо-сировинних дисбалансів світової економіки. Журнал Європейської економіки. 2013. Т12(№4). С.433-457.

5. Кононенко О.Ю. Актуальні проблеми сталого розвитку: навчально-методичний посібник. К.: ДП «Прінт сервіс», 2016. 109 с.

6. Міжнародне безпекове середовище: виклики і загрози національній безпеці України / Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова ; за ред. К. А. Кононенка. К. : НІСД, 2013. 56 с.

7. Міжнародно-правове регулювання подолання глобальних екологічних проблем. URL: http://pidruchniki.com/1315091046776/pravo/mizhnarodno-pravove_regulyuvannya_podolannya_globalnih_ekologichnih_problem.

8. Міжнародні організації: навч. посібник / [Мокій А.І., Бабець І.Г., Яхно Т.П.]. К.: Центр учбової літератури, 2011. 280 с.

9. Орленко Я.Ю. Глобальні екологічні проблеми у контексті міжнародних договорів із захисту навколишнього середовища. URL: <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/122.pdf>.

10. Пугач В. Проблема вичерпності мінерально-сировинних ресурсів у контексті забезпечення сталого надрокористування. URL: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi.../cgiirbis_64.exe.

Інформаційні ресурси

1. Цілі розвитку тисячоліття. <http://www.un.org.ua/ua/millennium-development-goals>.

2. Brookings Institution. <http://www.brookings.edu>.

3. Institute for Economics and Peace. <http://economicsandpeace.org>.
4. The Club of Rome. <http://www.clubofrome.org>.
5. The World's Worst Climate Sinners
<http://googlemapsmania.blogspot.com/2019/09/the-worlds-worst-climate-sinners.html>.
6. United States Agency for International Development.
<http://www.usaid.gov>.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин, Протокол № 1 від «17» серпня 2022 р.